

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1504/2023
17.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Татјане Матковић Стефановић и Јасмине Стаменковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Срђан Алексић, адвокат из ..., против тужених „Железнице Србије“ а.д. Београд и „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. Београд, ради исплате накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за годишњи одмор, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3024/22 од 30.09.2022. године, у седници већа одржаној дана 17.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3024/22 од 30.09.2022. године.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужиоца и **ДЕЛИМИЧНО СЕ ПРЕИНАЧУЈУ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3024/22 од 30.09.2022. године у потврђујућем делу и одлуци о трошковима поступка и пресуда Првог основног суда у Београду П1 7511/21 од 22.03.2022. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужени „Железнице Србије“ АД Београд да тужиоцу АА, за период од 01.09.2014. године до 31.08.2015. године исплати и то:

1. на име накнаде трошкова за исхрану у току рада следеће износе:
 - за септембар 2014. године износ од 6.841,50 динара са законском затезном каматом од 15.10.2014. године до исплате;
 - за октобар 2014. године износ од 2.581,14 динара са законском затезном каматом од 15.11.2014. године до исплате;
 - за новембар 2014. године износ од 7.077,74 динара са законском затезном каматом од 15.12.2014. године до исплате;
 - за децембар 2014. године износ од 6.630,90 динара са законском затезном каматом 15.01.2015. године до исплате;
 - за јануар 2015. године износ од 7.836,20 динара са законском затезном каматом од 15.02.2015. године до исплате;

- за фебруар 2015. године износ од 6.482,03 динара са законском затезном каматом од 15.03.2015. године до исплате;
- за март 2015. године износ од 4.080,59 динара са законском затезном каматом од 15.04.2015. године до исплате;
- за април 2015. године износ од 6.762,16 динара са законском затезном каматом од 15.05.2015. године до исплате;
- за мај 2015. године износ од 7.166,50 динара са законском затезном каматом од 15.06.2015. године до исплате;
- за јун 2015. године износ од 7.439,86 динара са законском затезном каматом од 15.07.2015. године до исплате;
- за јул 2015. године износ од 3.489,10 динара са законском затезном каматом од 15.08.2015. године до исплате,
- за август 2015. године износ од 7.491,59 динара са законском затезном каматом од 15.09.2015. године до исплате,

2. на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора следеће износе:

- за септембар 2014. године износ од 2.850,63 динара са законском затезном каматом од 15.10.2014. године до исплате;
- за октобар 2014. године, износ од 2.748,44 динара са законском затезном каматом од 15.11.2014. године до исплате;
- за новембар 2014. године, износ од 2.808,63 динара са законском затезном каматом од 15.12.2014. године до исплате;
- за децембар 2014. године износ од 2.762,88 динара са законском затезном каматом од 15.01.2015. године до исплате;
- за јануар 2015. године износ од 3.123,13 динара са законском затезном каматом од 15.02.2015. године до исплате;
- за фебруар 2015. године износ од 2.455,31 динара са законском затезном каматом од 15.03.2015. године до исплате;
- за март 2015. године износ од 2.671,81 динара са законском затезном каматом од 15.04.2015. године до исплате;
- за април 2015. године износ од 2.695,06 динара са законском затезном каматом од 15.05.2015. године до исплате;
- за мај 2015. године износ од 2.850,31 динара са законском затезном каматом од 15.06.2015. године до исплате;
- за јун 2015. године износ од 2.747,75 динара са законском затезном каматом од 15.07.2015. године до исплате;
- за јул 2015. године износ од 2.786,44 динара са законском затезном каматом од 15.08.2015. године до исплате;
- за август 2015. године износ од 2.850,06 динара са законском затезном каматом од 15.08.2015. године до исплате,
све у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде.

У преосталом делу ревизија тужиоца **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени „Железнице Србије“ а.д. Београд да на име трошкова целог поступка исплати тужиоцу износ од 255.770,00 динара у року од 8 дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 7511/21 од 22.03.2022. године, ставовима првим и другим изреке, одбијен је основни тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезу тужени „Железнице Србије“ а.д. Београд и „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. Београд да тужиоцу за период од 01.09.2014. године до 31.08.2015. године солидарно исплате на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и на име неисплаћених накнада за регрес за коришћење годишњег одмора у појединачним месечним износима и са законском затезном каматом чија су висина и датуми доспелости ближе одређени у овим ставовима изреке. Ставовима трећим и четвртим изреке, одбијен је евентуални тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезу тужени да му за период од 01.09.2014. године до 31.08.2015. године исплате на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и на име неисплаћених накнада за регрес за коришћење годишњег одмора појединачне месечне износе са законском затезном каматом чија су висина и датуми доспелости ближе одређени у овим ставовима изреке. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3024/22 од 30.09.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбачена је као недозвољена жалба туженог „Железнице Србије“ а.д.Београд изјављена против првостепене пресуде. Ставом трећим изреке, одбијени су захтеви тужиоца и туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену у односу на потврђујући део и одлуци о трошковима поступка тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права са предлогом да се о истој одлучи у складу са одредбом члана 404. ЗПП.

Правноснажном пресудом одлучено је о захтеву тужиоца за исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.09.2014. године до 31.08.2015. године. Имајући у виду различиту праксу Апелационог суда у Београду о овом правном питању у односу на остале апелационе судове, као и у односу на правно схватање Врховног касационг суда и сада Врховног суда изражено у предметима са идентичним правним и чињеничним стањем, као и ради разматрања правног питања солидарне одговорности привредног субјекта (друштва стицаоца) насталог статусном променом предвиђеном чланом 489. став 1. тачка 1. и став 2. Закона о привредним друштвима (издвајање уз оснивање) за обавезе настале пре статусне промене другог привредног друштва (друштва преносиоца), произилази да у конкретном случају постоји потреба одлучивања о посебној ревизији ради уједначавања судске праксе, чиме су испуњени услови из члана 404. став 1. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11... 18/20), па је применом одребе из става 2. истог члана одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11... 18/20) и нашао да је ревизија тужиоца делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу на основу уговора о раду на неодређено време код туженог „Железнице Србије“ а.д. Београд до 28.08.2015. године. Након статусних промена код овог туженог, тужилац је преузет код туженог „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. Београд, привредног друштва које је настало издвајањем из „Железнице Србије“ а.д. Београд, са којим је закључио анекс уговора о раду од 28.08.2015. године, са истим првима и обавезама као код послодавца претходника. У спорном периоду, тужиоцу нису исплаћене накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, нити су исказане у обрачунским листама за утужени период.

Тужени „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. Београд основан је Одлуком Владе Републике Србије од 02.07.2015. године као друштво стицалац дела имовине туженог Железнице Србије“ а.д. Београд, утврђеног деобним биланском као саставним делом плана статусне промене тог привредног друштва, издвајање уз оснивање нових акционарских друштава. Планом статусне промене туженог „Железнице Србије“ а.д. предвиђено је да ће се опис преузетих обавеза привредних друштава насталих статусном променом уредити посебним уговором. Сви учесници статусне промене потписали су Протокол о усвајању Информације о спроведеном поступку статусне промене туженог „Железнице Србије“ а.д. од 24.06.2016. године и отварању почетних стања у пословним књигама новоформираних предузећа. Тим протоколом је прихваћена назначена информација, којом је одређено да се обавезе резервисане за судске спорове у току и обавезе по основу зарада и накнада зарада преносе у почетни биланс туженог „Железнице Србије“ а.д. после издвајања. Оценом налаза и мишљења вештака за економско-финансијску област утврђена је висина трошкова на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за спорни период, према првој варијанти применом параметра из Општег колективног уговора „Службени гласник РС“ бр.50/2008, 104/2008-Анекс I и 8/2009-Анекс II) и према другој варијанти применом Колективног уговора за ЈЖТП „Београд“ („Службени гласник РС“ бр.37/95 и 7/2000). У складу са налазом и мишљењем вештака тужилац је према првој варијанти определио основни тужбени захтев, а евентуални захтев према другој варијанти из налаза вештака.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев, налазећи да су за утужени период у складу са општим актом тужиоцу исплаћене тражене накнаде за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, тако што су му урачунате приликом обрачуна зараде и утврђене кроз вредност радног часа, па како ни у посебним ни у општим актима не постоји основ за остваривање права тужиоца за накнаду тражених трошкова, јер нема одговарајућег општег акта на основу ког би то право могао остварити, то не може потраживати новчану исплату по овим основима.

По становишту Врховног суда, основано се ревизијом тужиоца указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право када су одбили тужбени захтев у односу на туженог „Железнице Србије“ АД Београд за период од 01.09.2014. године до 31.08.2015. године.

Законом о раду предвиђено је право запосленог на накнаду трошкова у вези са радом. Законом о изменама и допунама Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“ број 61/05) које се примењују од 01.01.2006. године, поред осталог, предвиђено је и право запосленог на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора (члан 118. тачке 5. и 6). Послодавцима је, након почетка примене новелираног Закона о раду, остављена могућност да својим актом утврде висину тих накнада. Притом, њихова висина мора бити одређена линеарно за све запослене, односно ти трошкови морају бити исплаћени свим запосленима у истом износу без обзира на њихову стручну спрему, звање и радно место.

Колективним уговором друштва преносиоца од 24.03.2015. године који је наставило да примењује и друштво стицалац предвиђено је да је у вредност једног радног часа за обрачун и исплату зараде укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора, сведена на један радни час. Из оваквог утврђења вредности радног часа не може се утврдити који износ представља накнаду за трошкове исхране и регреса за коришћење годишњег одмора, јер исти нису исказани у номиналним износима. Тужени „Железнице Србије“ АД Београд није доставио одлуку о висини ових накнада, нити је обављеним вештачењем могла бити утврђена њихова висина - вредност са којим су укључене у вредност једног радног часа. То, међутим, не искључује право тужиоца на исплату ових накнада. Не може се прихватити став да су запосленима, па и тужиоцу ови трошкови исплаћени кроз висину цене рада, с обзиром да тужени спорне накнаде није номинално исказао у платној листи тужиоца, како је то прописано чланом 121. Закона о раду и Правилником о садржају обрачуна зарада, односно накнада зарада („Службени гласник РС“ бр. 90/2014 и 44/2018) којим се прописује садржај обрачуна зараде, између осталог и износ накнаде трошкова који имају карактер зарада -топли оброк и регрес (члан 3. став. 1. тачка 7).

Сходно наведеном, произилази да је тужени „Железнице Србије“ АД Београд у погледу исплате наведених накнада законске одредбе примењивао на штету тужиоца. Пошто колективни уговор који се примењивао у спорном периоду не садржи конкретну регулативу која утврђује висину тражених накнада, тужилац може потраживати њихову исплату у износима утврђеним применом последње регулативе која је предвиђала параметре у погледу висине трошкова за исхрану и регрес из ранијег колективног уговора. У овом случају тужилац је то и учинио тако што је тужбени захтев поставио у висини износа накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, утврђених налазом и мишљењем вештака применом тих параметара, због чега је тужбени захтев основан.

Из наведених разлога, применом члана 416. став 1. ЗПП Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Одлучујући као у ставу трећем изреке Врховни суд је оценио да је тужени „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. Београд“ АД Београд као друштво стицалац основано Одлуком Владе Републике Србије од 02.07.2015. године („Службени гласник Републике Србије“ број 60/15) у поступку спровођења статусне промене туженог Железнице Србије“ АД. Реч је о статусној промени из члана 489. став 1. тачка 1. и став 2. Закона о привредним друштвима (издвајање уз оснивање) у којој се једно друштво (друштво преносилац) дели тако што преноси део своје имовине и обавеза на једно или

више новооснованих друштава (друштво стицаоци), а по спроведној статусној промени само наставља да постоји. У случају такве статусне промене, за пренос обавеза на друштво стицаоца релевантан је искључиво уговор о статусној промени, односно план поделе. На друштво стицаоца прелазе само оне обавезе друштва преносиоца за које је одређено наведеним актима. Поред тога, одредбом члана 505. став 1. тачка 2. Закона о привредним друштвима прописано је да друштво стицалац солидарно одговара са друштвом преносиоцем за обавезе које су по наведеним статусним документима остале на страни друштва преносиоца, али само до износа разлике вредности имовине друштва преносиоца која му је пренета и обавеза друштва преносиоца које је преузео, осим ако је са одређеним повериоцима другачије уговорено.

У конкретном случају, означена статусна промена друштва преносиоца спроведена је по поступку прописаном Законом о привредним друштвима. Решењем Владе Републике Србије од 02.07.2015. године дата је сагласност том привредном друштву од 11.05.2015. године којом је одобрен нацрт плана поделе који је 31.03.2015. године усвојио одбор директора тог привредног друштва (објављен на интернет страници Агенције за привредне регистре, у складу са чланом 495. став 1. Закона о привредним друштвима). Планом поделе, као саставним делом Одлуке о статусној промени од 11.05.2015. године, означене су номиналне вредности имовине и обавеза које се статусном променом преносе на друштва стицаоце и то су једнаке вредности. План не садржи опис преузетих обавеза ни начини на који ће се њихов пренос и реализација извршити, већ само констатацију да се на тужено друштво стицаоца преносе обавезе које се односе на имовину и обављање делатности железничког превоза путника, без јасног одређења да ли у те обавезе спадају и новчана потраживања запослених које је тај тужени преузео од друштва преносиоца. У плану је предвиђено да ће о томе бити закључен посебан уговор, али не и форма у којој ће се такав уговор закључити.

Између друштва преносиоца и друштава стицалаца између осталог и туженог „Инфраструктура Железнице Србије“ АД, закључен је 24.06.2016. године протокол којим су његови потписници прихватили информацију о спроведеном поступку статусне промене друштва преносиоца и отварању почетних стања у пословним књигама новоформираних друштава. Означеним протоколом су у биланс туженог друштва преносиоца, поред осталог, пренета „резервисања“ за судске спорове, односно спорове који су у току. Наведени протокол, по оцени ревизијског суда, има значај уговора предвиђеног у одељку V плана поделе туженог друштва преносиоца, тако да је спорно новчано потраживање настало пре његове статусне промене остало обавеза тог туженог, а солидарна обавеза туженог друштва стицаоца не постоји у смислу члана 505. став 1. тачка 2. Закона о привредним друштвима јер нема разлике у вредности имовине која му је пренета и обавеза које је преузео.

Околност да је тужено друштво стицалац преузело тужиоца и са њим закључило анекс уговора о раду 28.08.2015. године, не значи да је на тај начин преузело и све обавезе тужиоцевог ранијег послодавца – друштва преносиоца по основу радног односа насталог пре статусне промене. Закључење анекса уговора о раду представља реализацију законске обавезе да се тужилац задржи у радном односу, у складу са члановима 147-151 Закона о раду. Међутим, тим законским одредбама није изричито прописано да се на тај начин преузимају и обавезе послодавца претходника према запосленом из њиховог радног односа.

Из наведених разлога, применом члана 414. став 1. ЗПП Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

Тужилац је успео у поступку по ревизији, па му на основу чланова 153. став 1, 154. и 163. став 2. ЗПП припадају потребни трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору према туженом „Железнице Србије“ АД Београд. Висина је одмерена на име тражених и опредељених трошкова са увећањем од 20% на име ПДВ-а и то: за састав тужбе и четири образложених поднеска од стране адвоката од по 7.200,00 динара, заступања на четири одржаних рочишта од по 9.000,00 динара и једно од 12.600,00 динара, три неодржана рочишта од по 5.400,00, састава две жалбе од 14.400,00 динара и 21.600,00 динара и две ревизије од по 21.600,00 динара, према тарифном броју 13. Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката важећој у време предузетих радњи, трошкова вештачења од 10.000,00 динара, као и на име судских такси за ревизију 26.308,00 динара и ревизијску одлуку 39.462,00 динара, одмерено према тарифном броју 1. и 2. таксене тарифе Закона о судским таксама. Трошкови на име судских такси за тужбу, жалбу и одлуку по жалби нису признати јер нису опредељени у смислу одредбе члана 163. став 2. ЗПП.

На основу члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу четвртном изреке.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић